

Principen om helhetssyn skall gälla vid handläggningen av ett ärende inom socialtjänsten

I en anmälan till JO framförde AA klagomål mot socialförvaltningen i Lunds kommun angående handläggningen av frågor rörande hennes son BB, född 1953. Sammanfattningsvis anförde AA följande. Socialförvaltningen behandlar BB som fullt frisk, trots kännedom om BB:s problem och sjukdom som han har haft sedan flera år tillbaka. Detta synsätt har bl.a. resulterat i att BB blev avhyst från sin bostad i februari 1999. Socialförvaltningen tog inte heller hand om honom vid avhysningen såsom tidigare hade utlovats.

Socialnämnden i Lunds kommun anmodades att inkomma med utredning och yttrande över det som framfördes i AA:s anmälan såvitt avsåg handläggningen fr.o.m. september 1997.

Socialnämndens i Lunds kommun IFO-utskott anförde huvudsakligen följande i ett remissvar.

Angående samarbetet med S:t Lars

BB blev inlagd på S:t Lars enligt LPT (lagen [1991:1128] om psykiatrisk tvångsvård, JO:s anm.) i början av mars -99. 990329 kontaktade kurator CC, S:t Lars, socialförvaltningen då BB var intresserad av att komma ifråga för en av socialförvaltningens stödbostäder. Tillsammans med S:t Lars hade socialförvaltningen bedrivit ett motivationsarbete för att förmå BB att acceptera en sådan boendeform. Redan tidigare när det blivit känt för socialförvaltningen att BB skulle kunna komma att bli vräkt, har han erbjudits att erhålla en stödbostad. Han tackade då nej till detta eftersom detta boende är förenat med kontakt med behandlingsassistent för kontinuerlig uppföljning.

En samverkansträff bokades med alla inblandade kring BB för att göra en behandlingsplanering. 990426 träffades läkare DD, kurator CC från S:t Lars, EE, samordnare psykiatri/socialtjänst, 1:e socialsekreterare FF och socialsekreterare GG från socialförvaltningen, kurator HH från Rådgivningsbyrån i narkotikafrågor samt BB. En inventering av BB:s behov gjordes och därefter en planering för att samordna hans olika kontakter. Det beslutades att BB skulle ha kontinuerlig kontakt med Rådgivningsbyrån på grund av sitt missbruk. Hans behov av fortsatt medicinerings skulle följas upp av läkaren vid S:t Lars. En ansökan om stödboende gjordes och socialförvaltningen skulle även hjälpa BB till ett tillfälligt boende i avvaktan på att en stödbostad skulle kunna bli tillgänglig. BB var nöjd med denna planering.

BB blev försöksutskrivnen 990501 efter eget önskemål, hans LPT gick ut 990707. Under den tiden ordnades ett hotellboende i Landskrona. 990715 flyttade BB till socialförvaltningens stödboende och han bor kvar där.

Angående handläggning av ekonomiskt bistånd

BB har erhållit ekonomiskt bistånd till sin försörjning sedan 1993. Han har varit arbetslös och i perioder även sjukskriven utan rätt till sjukpenning. Socialbidrag har beviljats månatligen efter inlämnad ansökan om fortsatt socialbidrag.

Efter det att BB varit omhändertagen enligt LPT i september 1997 önskade BB att bistånd till hyra skulle inbetalas direkt till hyresvärden LKF.

Bistånd har därefter utgått varje månad under perioden september 1997 till och med oktober 1998. Något avslag på ansökan om ekonomiskt bistånd till hyreskostnad på grund av att han ej medverkat i planering kring vård har ej förekommit. BB ansökte inte om ekonomiskt bistånd under perioden november 1998–februari 1999. Han har varit väl förtrogen med de regler som gäller för ansökan om socialbidrag och att ansökan skall inlämnas varje månad. BB har även blivit informerad om möjligheten att få god man i det fall han anser sig ha stora svårigheter att klara av sin ekonomi men har ej ansett sig vara i behov av det.

I normalfallet utbetalas alltid biståndet till den enskilde. Endast i de fall biståndstagaren missköter sin ekonomi brukar socialnämnden, efter samråd med den enskilde, betala ut biståndet direkt till hyresvärd/fordringsägare. Då det saknades skäl att anta att BB inte skulle kunna betros med att sköta sina hyresbetalningar utbetalades fram till september 1997 socialbidrag i sin helhet till honom. Därefter har hyresbeloppet varje månad inbetalats direkt till hyresvärden i enlighet med sökandens önskemål. BB blev avhyst från sin bostad i februari 1999 på grund av störande beteende samt obetalda hyror för månaderna efter oktober 1998. – – –

BB har vid ett flertal tillfällen erbjudits hjälp med att sanera sin lägenhet men tackat nej då han sagt sig klara detta på egen hand och själv flyttat en del saker till goda vänners förråd. Han har även erbjudits kontakt med det specialteam inom socialförvaltningen som arbetar med de personer som behöver stöd i boendesituationen. Utöver samtalskontakt med den socialsekreterare som arbetar på en samverkans-tjänst mellan socialtjänst och psykiatri har det ej varit möjligt att genom frivilliga insatser ge BB ytterligare stöd i samband med boendesituationen.

AA yttrade sig över remissvaret.

JO hade tillgång till BB:s personakt.

Stf. JO Norell Söderblom anförde i ett beslut den 15 mars följande.

JO skall enligt de regler som gäller för JO:s verksamhet normalt inte utreda händelser eller förhållanden som ligger mer än två år tillbaka i tiden om det inte finns särskilda skäl för det. Jag anser inte att det föreligger något sådant skäl.

Min granskning av ärendet föranleder vissa kommentarer angående handläggningen av frågan om ekonomiskt bistånd. Sådant bistånd hade utgått kontinuerligt till BB under tidsperioden september 1997–oktober 1998. Enligt remissvaret ansökte inte BB om ekonomiskt bistånd under tidsperioden november 1998–februari 1999. Av journalanteckningarna framgår vidare att en handläggare vid socialförvaltningens vuxensektion den 18 november 1998 upplyste att BB hade ”blivit av med sin bostad” och att BB var intagen enligt LPT. Vidare framgår det att en kurator den 23 november 1998 lämnade information om att BB var intagen med stöd av LPT och att tvångsvården inte skulle komma att förlängas efter den 4 december 1998. Den 25 november 1998 inkom ett meddelande om uppsägning av BB:s bostad.

När socialtjänstlagen (1980:620) infördes 1982 var helhetssyn ett av de centrala begreppen. Helhetssynen avsåg flera dimensioner, bl.a. att socialtjänsten skulle beakta den enskildes totala sociala situation. Det var också fråga om en helhetssyn i socialtjänstens arbetssätt. Specialisering skulle kunna förekomma under förutsättning att sådan inte ledde till att helhetssynen på olika problem försumrades. Stora förändringar av socialtjänstens organisation har emellertid skett efter det att socialtjänstlagen trädde i kraft. Dessa förändringar har inneburit såväl integrering som specialisering av socialtjänstens arbete. Oavsett vilken organisationsform som har valts kvarstår emellertid grundprincipen om en helhetssyn.

I förvarande fall är det uppenbarligen fråga om en person som under vissa perioder har bedömts lida av en allvarlig psykisk störning. Oavsett BB:s tidigare inställning till hjälp från socialnämndens sida ålåg det socialförvaltningen att aktivt försöka utreda om det var riktigt att BB inte avsåg att ansöka om bistånd till sin försörjning avseende tidsperioden november 1998– februari 1999. Det var självfallet viktigt att ta upp frågan om hyreskostnaden med BB Enligt min mening faller det sig naturligt om socialförvaltningen hade tagit kontakt med BB för att diskutera bistandsfrågan när handläggaren fick kännedom om att BB var intagen på sjukhus. Såvitt dokumentationen utvisar har BB i biståndshänseende behandlats som ett vanligt ”ekonomiärende”, trots förvaltningens kännedom om hans psykiska status och hans tidigare behov av bistånd för sin försörjning. Handläggningen måste i den delen anses stå i strid med principen om en helhetssyn på det sociala arbetet.

Vad som i övrigt har framkommit angående handläggningen är inte av sådan beskaffenhet att det föranleder något uttalande eller någon vidare åtgärd från min sida.